

१९६७ पासून रिझर्व बँकेने दिलेल्या बँक नोटांची डिझाईन्स

वर्ष	आकार	वॉटरमार्क	दर्शनी बाजू	मागील बाजू
१. रु.१० च्या नोटा				
१९६७	१३७ X ६३ मि.मि.	अशोक स्तंभ	जांभळा रंग, मध्यभागी १० हा अंक	नोटेचे मूल्य १४ भाषात. अर्धवर्तुळात समुद्र व नावेचा देखावा.
१९६८	-,,-	-,,-	काळा-निळा रंग, वचननामा, गॅरंटी क्लॉज, आणि दोन भाषात सही	वरीलप्रमाणे अधिक आरबीआयचे नाव हिंदीत.
१९६९	-,,-	-,,-	काळा-निळा रंग, “रूपीज टेन”ऐवजी “टेन रूपीज”,	महात्मा गांधीचे चित्र.
१९७०	-,,-	अशोक स्तंभ व चक्र	आरबीआय हे शब्द हिंदीच्या जागी इंग्रजीत व इंग्रजीच्या जागी हिंदीत, गॅरंटी क्लॉज हिंदीत, वचननामा व गव्हर्नरची सही ह्यात अदलाबदल वॉटरमार्क व अंक खिडकी मोठी केलेली	द्विभाषिक सील घालण्यात आले.
१९७५	-,,-	-,,-	दाट तपकिरी, अंबर व निळा रंग, ‘10’ हा अंक दाट तपकिरी रंगात, इंताग्लिओ छपाई, डावीकडे भाषांचा स्क्रोल आणि उजवीकडे अशोक स्तंभ	फिककट तपकिरी, ऑकर निळा व हिरवा रंग, एका झाडाच्या फांदीवर दोन मोर असलेले वर्तुळ, हरीण, घोडे, पक्षी व कमळ.
१९९२	-,,-	-,,-	सर्वसाधारणतः फिककट गुलाबी,	शालिमार गार्डन.

			पॅजेटा व पिवळा रंग	
१९९६	-,-	वॉटरमार्कच्या खिडकीत अनेक दिशांना जाणाऱ्या रेषा व त्यात महात्मा गांधीचे चित्र,	- मॉव्ह तपकिरी, नारंगी व गुलाबी रंग, महात्मा गांधीचे चित्र अंगभूत सुरक्षा धागा व त्यावर “भारत” “RBI” अक्षरे, प्रकाशासमोर धरल्यावर दोन्हीही बाजूंनी वाचता येतात,	गुंतागुंतीचे गिलोक व पुष्पांचे डिझाईन, त्यात हत्ती, गेंडा व वाघाचे चेहरे. नोटेचे मूल्य १५ भाषात.
२००६	-,-	महात्मा गांधीचे चित्र, बहुदिशीय रेषा आणि १० हे मूल्य ह्या बाजूवर आहेत आणि नोट उजेडाकडे धरल्यास ते चांगले दिसून येतात,	केवळ मशीनने वाचता येण्यासारखा, स्वच्छ अक्षरांचा मॅग्नेटिक धागा, त्यावर भारत व आरबीआय हे शब्द युद्धी प्रकाशात दोन्हीही बाजूत पिवळे दिसतात. रुंदी १.४ मि.मि. दोन रंगांमधील ऑप्टिकल फायबर्स, दर्शनी बाजूवरील (रिकाम्या) व मागील बाजूवरील (भरलेल्या) मध्यभागावरील, वॉटरमार्क जवळील उभ्या पट्ट्यामधील छोटे फुलांचे डिझाईन मागून व पुढून तंतोतंत जुळते. त्यामुळे प्रकाशाविरुद्ध नोट धरल्यास तो अंक एकच असल्याचे दिसते	बँक नोटेच्या मागच्या बाजूस प्रिंटिंग स्टेजमध्येच त्या नोटेचे वर्ष छापलेले आहे.
वर्ष	आकार	वॉटरमार्क	दर्शनी बाजू	मागील बाजू

II. रु. २० च्या नोटा

१९७२	१४७ X ६३ मि.मि.	अशोक स्तंभ	केशरी रंग, अशोक स्तंभाचे चित्र उजव्या बाजूस व भाषांचा तत्तच डाव्या बाजूस	आडव्या पॅनलमध्ये केंद्रभागी, दोन्ही बाजूंना कोपऱ्यात २० हे अंक असून त्याच्या मध्ये ठळक हिंदी अक्षरे. विधानसभेचे चित्र, डावीकडे भारतीय
------	-----------------	------------	--	---

				भाषांमध्ये नोटेचे मूल्य.
१९७५	-,,-	छोटा अशोकस्तंभ व फिरत्या चक्रांची साखळी, रेझिन प्रक्रिया केलेला कागद	लाल, निळा, मॉव्ह व फिकट पिवळा रंग, फिकट पिवळ्या कमळाच्या डिझाईनवर, गडद मॉव्ह रंगात २० हा अंक, भाषांची यादी डावीकडे व अशोक स्तंभाचे चिन्ह उजवीकडे. छपाई सर्व बाजूंनी पसरलेली दिसते परंतु कोपऱ्यात मात्र मूळ पांढरा कागद दिसतो. नांवे, खंड व सही दोन भाषात	कोरडी ऑफसेट छपाई, लाल, निळा व मॉव्ह रंग, मध्यभागी कोणार्कच्या सूर्यमंदिराच्या रथाचे चक्र, फिकट निळ्या रंगातील वॉटरमार्क खिडकीभोवती अलंकारिक डिझाईन जे दुसऱ्या बाजूवरील डिझाईनशी तंतोतंत जुळते.
२००१	-,,-	महात्मा गांधीचे चित्र	“भारत”(हिंदीमध्ये) व “आरबीआय”हे शब्द असलेला संपूर्णपणे अंगभूत असलेला सुरक्षा धागा. रंग ठळकपणे लालसर नारिंगी. अशोक स्तंभाच्या जागी दाट लाल रंगात महात्मा गांधीचे चित्र, तर अशोक स्तंभ, तळाच्या डावीकडील कोपऱ्यात ठेवलेला आहे व आकारही छोटा आहे. सूक्ष्म असा २० हा अंक, महात्मा गांधीचे चित्र, आरबीआय ही अक्षरे, गॅरंटी व प्रॉमिस क्लॉज, गव्हर्नरची सही आणि अशोक स्तंभाचा इनसेट हे इंताग्लिओमध्ये आहेत. महात्मा गांधीच्या चित्रामागे आरबीआय हा शब्द आणि सूक्ष्म असा २० हा अंक आलटून पालटून दिसतात. ह्या नोटेचे मूल्य अंध व्यक्तींना कळण्यास मदत होण्यासाठी, एक छोटा उभा आयत, उठावदार स्वरूपात नोटेच्या डाव्या बाजूला ठेवला आहे. नंबर पॅनलमधील अंक लाल रंगात छापले आहेत	मध्यभागी छापलेल्या देखाव्यात, नारळीचे बन असलेली किनारपट्टी आहे. डावीकडील बाजूस असलेल्या उभ्या पॅनलमध्ये, ह्या नोटेचे मूल्य १५ भाषात दिले आहे.

२००६	_* _	महात्मा गांधीचे चित्र, बहुदिशीय रेषा आणि २० हा मूल्य दर्शविणारा इलेक्ट्रोटाईप अंक ह्या भागावर दिसतात आणि नोट प्रकाशाविरुद्ध धरल्यावर अधिक एसपीष्टपणे दिसतात	मशीनने वाचता येण्यासारखा, खिडक्या असलेला, डिमेटॅलाइज्ड एसपीष्ट मजकूर असलेला - “भारत”(हिंदीत) व आरबीआय - युव्ही प्रकाशात (जेनेटिक) दोन्ही बाजूनी पिवळ्या स्फुर रंगात दाखवणारा सुरक्षा धागा, रुंदी १.४ मिमि, दोन रंगातील ऑप्टिकल फायबर्स, दर्शनी बाजूवरील (रिकाम्या) व मागील बाजूवरील (भरलेल्या) मध्यभागावरील, वॉटरमार्क जवळील उभ्या पट्यामधील छोटे फुलांचे डिझाईन मागून व पुढून तंतोतंत जुळते. त्यामुळे प्रकाशाविरुद्ध नोट धरल्यास तो अंक एकच असल्याचे दिसते	बँक नोटेच्या मागच्या बाजूवर प्रिंटिंग स्टेजमध्येच त्या नोटेचे वर्ष छापलेले आहे
रु. ५० च्या नोटा				
१९७५	१४७ X ७३ मिमि	चक्रांच्या मालिकेसह अशोक स्तंभ	निळ्या, हिरव्या व जांभळ्या रंगांच्या छटांसह मॉव्ह रंग. ५० हा अंक गडद तपकिरी. डावीकडे भाषांचा तत्तच व उजवीकडे अशोक स्तंभाचे चिन्ह. फक्त कोपरे सोडल्यास सर्व बाजूस छपाई पसरलेली दिसते.	मॉव्ह, तपकिरी व पिवळा रंग. मध्यभागी विधानसभा. वॉटरमार्कची खिडकी फिक्या मॉव्ह रंगात असून त्याच्या सभोवती अलंकारिक डिझाईन असून ते मागून-पुढून तंतोतंत जुळते.
१९८१	-,,-	-,,-	इंताग्लिओ-फास्ट निळा, पिवळा लाल, अशोक स्तंभ आणि भाषा गडद जांभळ्या रंगात, उरलेला भाग गडद हिरव्या व तपकिरी रंगात. अशोक स्तंभ चिन्हाखाली खुणा	ड्राय ऑफसेट-पिवळट तपकिरी आणि अंगभूत दाट जांभळा रंग. राष्ट्रध्वजासह विधान सभेचे चित्र.

१९९७	-,-	खिडकीत महात्मा गांधीचे चित्र व त्यासह बहुदिशीय रेषा	पिवळा, निळा व जांभळा रंग, अशोक स्तंभाऐवजी महात्मा गांधीचे निळ्या रंगात चित्र, सुरक्षा धागा नोटेच्या संपूर्णपणे आत व त्यावर आरबीआय व भारत चिन्हे. अंध व्यक्तीना नोटेचे मूल्य समजण्यासाठी, वॉटरमार्कच्या डाव्या बाजूस छोटा भरीव काळा चौरस.	भारताच्या विधानसभेचे विहंगम दृष्य व सभोवार फुलांचे व बाजूना फिलिग्री डिझाईन, नोटेचे मूल्य १५ भाषांमध्ये.
२००५	-,-	ह्या भागात महात्मा गांधीचे चित्र, बहुदिशीय रेषा व ह्या नोटेचे ५० हे मूल्य दर्शविणारी इलेक्ट्रोटाईप खूण दिसते व हे सगळे नोट प्रकाशाच्या विरुद्ध धरल्यास अधिक चांगली दिसते	मशीनने वाचता येण्यासारखा, खिडक्या असलेला, डिमेटॅलाइज्ड एसपीष्ट मजकूर असलेला “भारत”(हिंदीत) व आरबीआय - युव्ही प्रकाशात दोन्ही बाजूनी स्फुर पिवळ्या रंगात चमकणारा मॅग्नेटिक सुरक्षा धागा. रुंदी १.४ मिमि. हिंदी व इंग्रजीत छापलेले बँकेचे नांव, रिझर्व बँकेचे सील, गॅरंटी आणि वचननामा, डावीकडील अशोक स्तंभाचे चिन्ह, आरबीआयच्या गव्हर्नरची सही, हे इंताग्लिओ, म्हणजे उठावदार छपाईत दिले आहे. वॉटरमार्कच्या खिडकीच्या डाव्या बाजूस, अंध व्यक्तीना नोटेचे मूल्य समजावे ह्यासाठी, इंताग्लिओ छपाईत एक छोटा व खोल चौरस दिला आहे. ऑप्टिकल फायबर्स दोन रंगात आहेत. दर्शनी बाजूवरील (रिकाम्या) व मागील बाजूवरील (भरलेल्या) मध्यभागावरील, वॉटरमार्क जवळील उभ्या पट्ट्यामधील छोटे फुलांचे डिझाईन मागून व पुढून तंतोतंत जुळते. त्यामुळे प्रकाशाविरुद्ध नोट धरल्यास तो अंक एकच असल्याचे दिसते	बँक नोटेच्या मागच्या बाजूस प्रिंटिंग स्टेजमध्ये छपाईचे वर्ष दिले आहे.
रु. १०० च्या नोटा				

१९६७	१५७X७३ मिमि	अशोक स्तंभ	निळा रंग. १०० हा अंक मध्यभागी ठळकपणे दिसतो. उजव्या बाजूस अशोक स्तंभाचे चिन्ह	डावीकडे १४ भारतीय भाषा. एका गोलाकार फ्रेममध्ये हिराकुड धरणाचे चित्र.
१९६९	-,,-	-,,-	निळा रंग आणि वचननामा, गॅरंटी क्लॉज व गव्हर्नरची सही दोन भाषात	गोलाकार फ्रेममध्ये, सेवाग्राम आश्रमाच्या पार्श्वभूमीवर बसलेल्या महात्मा गांधीचे चित्र.
१९७५	-,,-	फिरती चक्रे असलेला अशोक स्तंभ	निळा, तपकिरी, गुलाबी व गडद छटांसह इंताग्लिओ गडद निळा १०० हा अंक दाट निळा, वॉटरमार्कची खिडकी फिकट निळ्या रंगात. आरबीआयचे नांव, वचननामा, गॅरंटी क्लॉज व गव्हर्नरची सही दोन भाषात. डावीकडे भाषांचा स्क्रोल व उजवीकडे अशोक स्तंभाचे चिन्ह. कोपरे सोडल्यास सर्व बाजूंना छपाई पसरलेली वाटते	इंताग्लिओ गडद निळा आणि मक्याची तपकीरी रंगछटा, शेतकीच्या कार्यकृती, चहाचे मळे व जलविद्युत ऊर्जा प्रकल्प. वॉटरमार्कच्या खिडकी सभोवार अलंकारिक डिझाईन व ते मागच्या बाजूवरील तशा डिझाईनशी तंतोतंत जुळते.
१९७९	-,,-	फिरती चक्रे असलेला अशोक स्तंभ	एका बाजूस इंताग्लिओ निळा, लाल व दाट हिरवा रंग. लालसर व पिवळट हिरव्या रंगांच्या छटा. अशोक स्तंभाच्या चित्राखाली 'सत्यमेव जयते' चिन्हे.	झाय-ऑफसेट, काळा व किरमिजी रंग, हिरवट निळ्या व तपकिरी छटांमधील डिझाईन.
१९९६	-,,-	वॉटरमार्कच्या खिडकीत बहुदिशीय रेषांसह महात्मा गांधीचे चित्र.	ऑफसेट व इंताग्लिओ प्रक्रियेची छपाई. मुख्यत्वेकरून निळा, करडा व हिरवा रंग, संपूर्णपणे आत असलेला परंतु अंशतः समोरील बाजूने दिसणारा खिडक्या असलेला सुरक्षा धागा. ह्या धाग्यावर आरबीआय व भारत ही अक्षरे छापलेली आहेत. अंध व्यक्तीना ह्या नोटेचे मूल्य समजण्यासाठी वॉटरमार्कच्या डावीकडे एक छोटा भरीव काळा त्रिकोण.	मध्यभागी, वरच्या बाजूस फुलांचे डिझाईन व बाजूंना फिलिग्रीचे डिझाईन असलेले कांचनगंगा

				पर्वतराजीचे दृष्य. डाव्या बाजूस नोटेचे मूल्य १५ भाषात दिलेले आह
२००५	—,—	महात्मा गांधीचे चित्र, बहुदिशीय रेषा आणि १०० हा अंक इलेक्ट्रोटाईपमध्ये असलेले ह्या भागात दिसते आणि हे सर्व, नोट प्रकाशाविरुद्ध धरल्यास अधिक एसपीष्टपणे दिसते	रु. १०० च्या नोटेवर खास कलर शिफ्टसह, केवळ मशीनने वाचता येण्यासारखा व डिमेटॅलाइज्ड स्वच्छ मजकूर असलेला “भारत”(हिंदीमध्ये) व आरबीआय लिहिलेला मॅग्नेटिक सुरक्षा धागा, निरनिराळ्या कोनांमधून पाहिल्यास ह्या धाग्याचा रंगही हिरव्या ऐवजी निळा दिसतो. युव्ही प्रकाशात, मागच्या बाजूला पिवळ्या स्फुरद रंगात तर पुढच्या बाजूस मजकूर स्फुरद रंगात दिसतो. रुंदी २ मिमि. इंताग्लिओ, म्हणजे उठावदार छपाई, बँकेचे हिंदी व इंग्लिश नांव, रिझर्व बँकेचे सील, गॅरंटी व वचननामा, डावीकडील अशोक स्तंभाची खूण व आरबीआयच्या गव्हर्नरची सही ह्यात अधिक ठळक आहे. अंध व्यक्तीना ह्या नोटेचे मूल्य ओळखता येण्यासाठी, वॉटरमार्कच्या खिडकीच्या डावीकडे, अधिक खोल असलेला इंताग्लिओ छपाईमधील एक त्रिकोण ठेवला आहे. ऑप्टिकल फायबर्स दोन रंगात आहेत. समोरील बाजूवर (पोकळ) व मागील (भरलेल्या) बाजूवर, वॉटरमार्कच्या खिडकी शेजारील उभ्या पट्याच्या मध्यभागी असलेले फुलांचे डिझाईन, प्रकाशाविरुद्ध नोट धरल्यास मागून-पुढून तंतोतंत जुळते व अंक एकच दिसतात	ह्या नोटेचे छपाईचे वर्ष प्रिंटिंग स्टेजमध्येच नोटेच्या मागच्या बाजूस दिलेले आहे.
रु. ५०० च्या नोटा				
८७	१६७X७३ मिमि	फिरती चक्रे असलेला अशोक स्तंभ	ड्राय-ऑफसेट व इंताग्लिओ प्रक्रियेने छपाई, पार्श्वभूमीवरील रंग-निळा, ऑकर व हिरवा. महात्मा गांधीचे चित्र, अशोक स्तंभाचे चिन्ह, वचननामा व भाषांचा तत्तच इंताग्लिओमध्ये छापलेले. अंध व्यक्तीना नोटेचे मूल्य ओळखता येण्यासाठी, वॉटरमार्कच्या खिडकीच्या डाव्या बाजूस, इंताग्लिओमध्ये छापलेल्या पाच आडव्या रेषा.	पार्श्वभूमीवर उगवता सूर्य, पार्श्वभूमीवर गडद हिरवा, नारिंगी व आकाशी रंग. लोकांच्या एका गटाचे नेतृत्व करत आहेत असे महात्मा गांधीचे चित्र.
१९९७	—,—	वॉटरमार्कच्या खिडकीमध्ये बहुदिशीय रेषांसह महात्मा गांधीचे चित्र	ऑफसेट व इंताग्लिओ प्रक्रियेची छपाई. रंगसंगती प्रामुख्याने पिवळ्या, हिरव्या, मॉव्ह व तपकिरी रंगात. महात्मा गांधीचे चित्र दाट तपकिरी रंगात. आरबीआय, हमी व वचननामा, अशोक स्तंभाचा इनसेट आणि गव्हर्नरची सही इंताग्लिओमध्ये, पुढच्या बाजूने अंशतः दिसणारा परंतु संपूर्णपणे आत असलेला खिडकीयुक्त असा सुरक्षा धागा. भारत ही अक्षरे व आरबीआय ह्या धाग्यावर छापली आहेत. महात्मा गांधीच्या चित्राच्या मागे उभा हिरवा पट्टा व त्यावर 500 ची लेटंट प्रतिमा छापली आहे. अंध व्यक्तीना नोटेचे मूल्य ओळखता यावे ह्यासाठी, वॉटरमार्कच्या डाव्या बाजूस इंताग्लिओमध्ये, एक छोटे वर्तुळ छापले आहे.	महात्मा गांधी एका लोक-गटाचे नेतृत्व करत असल्याचे चित्र तपकिरी रंगात व त्याच्या वर फुलांचे डिझाईन व दोन्ही बाजूस फिलिग्री. डावीकडे १५

				भाषांमध्ये एक उभा तत्तच. वरील सर्व बाकी इंताग्लिओमध्ये.
२०००	-,,-	-,,-	मुख्यत्वेकरुन फिकट पिवळा, मॉव्ह व तपकिरी रंग. महात्मा गांधीचे चित्र हलक्या तपकिरी रंगात. 500 हा अंक, हिरव्यापासून निळ्या रंगात बदलणाऱ्या ऑप्टिकली व्हॅरिएबल इंक (ओव्हीआय) मध्ये हे बदल सोडल्यास इतर लक्षणे १९९७ सालच्या नोटेप्रमाणे	१९९७ च्या मालिकेतील नोटांप्रमाणेच डिझाईन आहे.
२००५	-,,-	ह्या भागात, महात्मा गांधीचे चित्र, बहुदिशीय रेषा व 500 हे मूल्य दाखविणारा इलेक्ट्रोटाईप मार्क दिसतात आणि नोट प्रकाशाविरुद्ध धरल्यास अधिक एसपीष्ट दिसतात.	ह्या रु. ५०० च्या नोटेवर केवळ मशीननेच वाचता येण्यासारखा, डिमेटॅलाइज्ड मॅग्नेटिक स्वच्छ मजकूर असलेला, “भारत”(हिंदीत) व आरबीआय लिहिलेला सुरक्षा धागा आहे. निरनिराळ्या कोनांमधून पाहिल्यास ह्या धाग्याचा रंग हिरव्याचा निळा असा बदललेला दिसतो. युव्ही प्रकाशात, मागच्या बाजूने तो पिवळा-स्फुर रंग दिसतो व त्यावरील मजकूर पुढच्या बाजूने स्फुर रंगात दिसतो. रुंदी ३ मिमि इंताग्लिओ छपाई, म्हणजे उभारलेली अक्षरे, बँकेचे हिंदी व इंग्रजीतील नांव, रिझर्व बँकेचे सील, हमी व वचननामा, डावीकडील अशोक स्तंभाचे चिन्ह, आरबीआयच्या गव्हर्नरची सही ह्यात अधिक ठळक आहे. अंध व्यक्तीना नोटेचे मूल्य ओळखण्यासाठी, वॉटरमार्क खिडकीच्या डावीकडे इंताग्लिओमध्ये छापलेल्या खोल वर्तुळाची मदत होते. ऑप्टिकल फायबर्स दोन रंगात आहेत. वॉटरमार्क खिडकीच्या जवळील उभ्या पट्याच्या मध्यभागी असलेल्या पुढील (रिकाम्या) व मागील (भरलेल्या) बाजूवर छापलेले छोटे फुलांचे डिझाईन मागून पुढून तंतोतंत जुळते व त्यामुळे प्रकाशाच्या विरुद्ध नोट धरल्यास अंक एकच असल्याचे दिसते.	बँक नोटेच्या मागच्या बाजूवर, छापण्याचे वर्ष प्रिंटिंग स्टेजमध्येच देण्यात आले आहे
रु. १००० च्या नोटा				
२०००	१७७X७३ मिमि	वॉटरमार्कच्या खिडकीत अनेक दिशांना जाणाऱ्या रेषा व त्यात महात्मा गांधीचे चित्र,	सर्वसाधारणतः गुलाबी रंग. (करड्या ऑफसेट पार्श्वभूमीवर हलका पीच रंग) महात्मा गांधीचे चित्र हलक्या तपकिरी रंगात. महात्मा गांधीचे चित्र, 1000 हा अंक, एक हजार रुपये ही अक्षरे, आरबीआयचे सील, आरबीआयची लिजंड हमी व वचननामा, गव्हर्नरची सही हे इंताग्लिओ छपाईत आहेत. डावीकडील अंकफलक लाल रंगात आणि उजवीकडील अंकफलक निळ्या रंगात. 1000 हा मूल्यदर्शक अंक ऑप्टिकली व्हॅरिएबल इंकमध्ये (ओव्हीआय) छापला असून हिरव्या रंगातून निळ्या रंगात बदलतो. ऑप्टिकली व्हॅरिएबल (रंग बदलणारा) खिडकीयुक्त, चुंबकीय गुणधर्म असलेला व ..... हा मजकूर व 1000, आरबीआय मजकूर असलेला सुरक्षा धागा. महात्मा गांधीच्या चित्राच्या मागे हिरवा उभा पट्टा व त्यावर १००० ची लेटंट प्रतिमा छापली आहे. अंध व्यक्तीना ह्या नोटेचे मूल्य ओळखता येण्यास मदत होण्यासाठी, वॉटरमार्क खिडकीच्या डावीकडे एक छोटी भरीव हिऱ्याच्या आकाराची खूण.	ह्यावरील विषय म्हणजे, भारतीय अर्थव्यवस्थेचा विकास दर्शविणारे चित्र तीन रंगात इंताग्लिओ छपाईत. १५ भाषांचा तत्तच डावीकडे.

२००५	-,,-	<p>ह्या भागात, महात्मा गांधीचे चित्र, बहुदिशीय रेषा आणि मूल्यदर्शक 1000, हे चिन्ह इलेक्ट्रोटाईपमध्ये दिले आहे आणि नोट प्रकाशाच्या विरुद्ध धरल्यास ते अधिक एसपीष्टपणे दिसते.</p>	<p>मशीननेच वाचता येण्यासारखा, खिडकीयुक्त, “भारत”(हिंदीत) व आरबीआय हा स्वच्छ मजकूर असलेला, डिमेटॅलाइज्ड मॅग्नेटिक सुरक्षा धागा कलर शिफ्टसह रु. १००० च्या नोटांवर आहे. निरनिराळ्या कोनांमधून पाहिल्यास ह्या धाग्याचा रंग हिरव्याचा निळा दिसतो. तो युव्ही प्रकाशात मागच्या बाजूने पिवळ्या स्फुर रंगात दिसतो आणि त्यावरील मजकूर मागच्या बाजूने स्फुर-पिवळा दिसतो. रुंदी ३मिमि. इंताग्लिओ छपाई (उभारलेली छपाई) बँकेचे हिंदी व इंग्रजीतील नांव, रिझर्व बँकेचे सील, हमी व वचननामा, डावीकडील अशोक स्तंभाचे चिन्ह, आरबीआय व गव्हर्नरची सही ह्यात अधिक ठळकपणे दिसते. ऑप्टिकल फायबर्स दोन रंगात. वॉटरमार्क खिडकीच्या जवळील उभ्या पट्याच्या मध्यभागी असलेल्या पुढील (रिकाम्या) व मागील (भरलेल्या) बाजूवर छापलेले छोटे फुलांचे डिझाईन मागून पुढून तंतोतंत जुळते व त्यामुळे प्रकाशाच्या विरुद्ध नोट धरल्यास अंक एकच असल्याचे दिसते.</p>	<p>बँक नोटेच्या मागच्या बाजूवर, छापण्याचे वर्ष प्रिंटिंग स्टेजमध्येच देण्यात आले आहे</p>
------	------	---	---	--